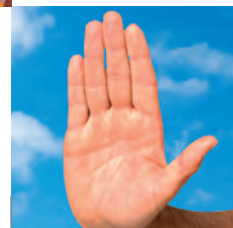

IMERs sluttrappport. Fem års forskning og veien videre

Program
Internasjonal migrasjon og etniske relasjoner – IMER

IMERs sluttrapport. Fem års forskning og veien videre

**Program for Internasjonal migrasjon
og etniske relasjoner (IMER) 2005–2010**

© **Norges forskningsråd 2012**

Norges forskningsråd
Postboks 2700 St. Hanshaugen
0131 OSLO
Telefon: 22 03 70 00
Telefaks: 22 03 70 01
bibliotek@forskningsradet.no
www.forskningsradet.no/

Publikasjonen kan bestilles via internett:
www.forskningsradet.no/publikasjoner

eller grønt nummer telefaks: 800 83 001

Oslo, januar 2012
Design: Design et cetera
Foto: Echo, PhotoDisc, Shutterstock
ISBN 978-82-12-03018-3 (pdf)

Innholdsfortegnelse

Forord	
Innledning	3
Økonomi	4
Viktigste aktiviteter i programperioden	4
Programplanens og dens prioriteringer	4
Begrenset budsjett	5
Referansegruppe	5
Hovedaktivitet: Utlysninger og prosjektinnhenting	5
Formidling og dialog	6
Internasjonalisering	8
Strategisk arbeid	8
Nøkkeltall aktiviteter	9
Administrasjon	9
Resultater	10
Høydepunkter og funn	10
Resultatindikatorer	10
Samlet vurdering	11
Måloppnåelse og framdrift	11
Temaer og perspektiver	12
Publikasjon og formidling	14
Institusjonsfordeling	15
Suksesskriterier og resultatindikatorer	16
Oppsummering måloppnåelse	18
Utfordringer framover	19
Generelt	19
Tematiske områder	20
Vedlegg	21
Tabell: Prosjektoversikt IMER 2005 - 2010	21

Forord

Program for internasjonal migrasjon og etniske relasjoner (IMER) har røtter tilbake fra tidlig 1990-tall. Også før den tid var det egne forskningsprogrammer som særlig tok for seg migrasjon og innvandring, og ikke minst det nye norske samfunnet som avtegnet seg gjennom dette. IMER-programmene går inn i historien i og med etableringen av VAM-programmet – Program for velferd, arbeidsliv og migrasjon i 2009. VAM overtar rollen som Forskningsrådets hovedaktør på migrasjons- og integreringsområdet.

Opprinnelig skulle IMER-programmet vare ut 2010, men programmets portefølje ble gradvis overtatt av VAM-programmet i årene 2009-2010, samtidig som VAM igangsatte ny aktivitet også på migrasjonsområdet. Denne sluttrapporten kommer slik sett for sent til å kunne gi råd og anbefalinger for VAMs første innsats på migrasjons- og integreringsområdet, men den vil uansett bidra til å gi retning til forskningen på dette feltet i siste del av VAMs programperiode (til 2018) og til Forskningsrådets øvrige innsats på området.

Rapporten er ført i pennen av IMERs programkoordinator. Et første utkast ble presentert for programstyret i april 2010, hvor man tilsluttet seg de foreslåtte retninger for det videre arbeidet. Programkoordinator fikk først videreført arbeidet høsten 2011. Programstyret har ikke samlet i møte behandlet rapporten, men programstyreleder har fått seg forelagt endelig rapportutkast og har sluttet seg til innhold og vurderinger.

Enkelte av IMER-programmetsprosjekter er pr oktober 2011 fremdeles i virksomhet. Dette gjelder særlig doktorgradsstipendiatene i noen av prosjektene. Dette, samt at mange vitenskapelige publikasjoner først kommer sent og gjerne et år eller to etter endt prosjektperiode – gjør at også denne sluttrapporten er skrevet uten at alle resultater er kjent for styreleder og administrasjon, og at f.eks. alle resultat tall ikke er de endelige.

Programstyret vil takke alle prosjektlederne, forskerne og stipendiatene som har bidratt til forskning og formidling i programmet. Det har vært nedlagt et stort arbeid på et område av stor betydning for samfunnet. Programmet har vært finansiert av flere departementer i perioden. I avslutningsåret gjelder dette Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet og Justis- og politidepartementet, i tillegg til bidrag fra Kunnskapsdepartementet, og det rettes en takk også til disse.

Oslo, november 2011

Bjørn Hvinden
programstyreleder

Programmets sluttrapport ble behandlet av Divisjonsstyret for samfunn og helse i møte 8. desember 2011. Rapporten ble godt tatt i mot og godkjent, og programstyret ble takket for godt utført arbeid.

Innledning

Internasjonal migrasjon og etniske relasjoner (IMER)

Programmets hovedmål

Et hovedmål for IMER-programmet 2005 – 2010 er å bidra til bedre underbygd kunnskap og bedre forståelse av hvilken gjennomgripende betydning internasjonal migrasjon og etnisk mangfold har i det norske samfunnet. De mange og store kunnskapsbehovene og samfunnsutfordringene på feltet skal møtes ved å støtte langsiktig forskning av høy kvalitet og ved ulike samarbeids- og nettverkstiltak på tvers. Forskningen skal – så langt mulig – være tverrfaglig, komparativ og internasjonalt orientert og oppfattes som relevant, nyttig og brukbar for beslutningsfattere, andre brukere og dem forskningen angår.

Virkeperiode

2005 - 2010¹

Programstyre

- Professor Bjørn Hvinden (leder), Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring
- Professor Kristian Andenæs, Institutt for kriminologi og retts sosiologi, Universitetet i Oslo
- Ekspedisjonssjef Barbro A. Bakken, Integrerings- og mangfoldsavdelingen, Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet (tidligere Kommunal- og regionaldepartementet og Arbeids- og inkluderingsdepartementet)
- Utvalgsleder Rita Kumar, Kontaktutvalget mellom innvandrerbefolkningen og myndighetene (oppnevnt 20.5.2006)
- Professor Peder J. Pedersen, Institutt for Økonomi, Aarhus Universitet
- Seniorforsker Garbi Schmidt, Socialforskningsinstituttet, København (oppnevnt 20.5.2006)
- Professor Maritta Soininen, Statsvetenskapliga institutionen, Stockholms universitet

I utgangspunktet oppnevnte Forskningsrådet et programstyre bestående av fem medlemmer, med virkeperiode fra 2.9.2005 til 31.12.2010. Tanken var ved oppstarttidspunkt at et program på IMERs størrelse – fra starten av om lag 50 mill kr – skulle ha et lite og effektivt programstyre. På bakgrunn av den store bredden i programmets ansvarsområder og behovet for bredere fag- og brukerkompetanse i programstyret, ble ytterligere to medlemmer oppnevnt fra mai 2006. Blant annet av hensyn til habilitet og behovet for ”et blikk utenfra”, er tre av de sju medlemmene fra utlandet. To av medlemmene er fra sentrale brukere – hovedfinansierende departement og fra Kontaktutvalget mellom innvandrerbefolkningen og myndighetene (KIM).

Programstyrets møtehyppighet har gått betraktelig ned fom. 2009 pga. få oppgaver, etableringen av VAM og et i hovedsak disponert programbudsjett, men har møtt to ganger i 2010, i forbindelse med forberedelsene til programmets avslutningskonferanse og et utkast til sluttrapportens aktivitetsdel og stikkord for vurderingene.

---

¹ I utgangspunktet var programstyret oppnevnt ut programperioden 2010. Bl.a. pga. IMER-programmets inkorporering i VAM-programmet fom. 2009/10, ble perioden noe forkortet, og siste programstyremøte holdt i april 2010. Som det vil framgå, omfatter også rapporten tall o.a. fra åtte av de prosjektene som ble startet opp i en mindre IMER-satsing i Forskningsrådet i årene 2002 – 2004 og som fremdeles var i virksomhet i 2005 og videre.

Økonomi

Programmets finansieringskilder:

- Sektordepartementer (KRD, ASD/AID, BLD og JD): 40,7 mill. kr
- Forskningsdepartementet (UFD/ KD): 9,3 mill. kr
- Overført fra IMER-satsingen 2002 – 2004: 4 mill. kr

Totalt disponibelt budsjett: 54 mill. kr

Kommentar:

Ansvar for innvandrings- og integreringspolitikken ble i programperioden flyttet fra KRD til ASD/AD. Fom. 2010 er dette ansvaret flyttet til og delt mellom BLD og JD, samtidig som midlene fra disse kanaliseres inn til VAM-programmet sammen med øvrige VAM-midler, som så finansierer IMER-programmets forpliktelser i 2010 og videre.

Åtte prosjekter av ulike slag fra en mindre IMER-satsing 2002 – 2004 var ikke ferdigstilt ved IMER-programmets oppstart i 2005, og man overtok da både prosjektporteføljen og de midlene som var disponert til disse.

Viktigste aktiviteter i programperioden

Programplanens og dens prioriteringer

IMER-programmet startet virksomheten sent på høsten i det første virkeåret – 2005. Første hovedaktivitet for det oppnevnte programstyret var å utarbeide programplanen. Denne ble ferdigstilt og så godkjent av divisjonsstyret for store satsinger i mars 2006. Programplanen er bred og omfattende, og skisserer ut over den sentrale målsettingen om ”å bidra til bedre underbygd kunnskap og bedre forståelse av hvilken betydning internasjonal migrasjon og etnisk mangfold har i det norske samfunnet” en lang rekke problemstillinger og forskningsbehov innenfor seks tematiske hovedområder:

1. Utlendings- og innvanderrett – juridiske, rettsosnologiske og samfunnsvitenskapelige perspektiv
2. Diskriminering – rettslige, normative og samfunnsvitenskapelige aspekter
3. Arbeidslivsintegrering
4. Økonomiske aspekter ved innvandring, integrering og diskriminering
5. Sosial kapital, integrering, segregering og marginalisering
6. Trans- og internasjonale dimensjoner ved migrasjon og innvandring

I tillegg beskrev programplanen opp *tverrgående dimensjoner for forskningen*, hvor bl.a. et kjønnsperspektiv, innvandrerbefolkningens sammensatthet og behovet for fag-, metode- og perspektivmangfold og komparasjon ble trukket fram som sentrale. Programplanen trakk også fram behovet for økt formidling og vitenskapelig publisering og skisserte visse tiltak i så måte – både for å øke forskningens gjennomslagskraft i politikk og samfunn, og for å heve kvaliteten på forskningen. Et gjennomgående trekk i planen er at programstyret så IMER-programmet som et virkemiddel i å utvikle migrasjons- og integreringsforskningen i Norge, bl.a. gjennom samarbeid med andre programmer og som leverandør av perspektiver for forskning om det flerkulturelle samfunnet. Programplanen var slik et uttrykk for programstyrets syn på behovet for forskning som

har migrasjon og integrering som hovedperspektiv og tematisk fokus, i tillegg til at dette empirisk og på annen måte må inn i mye av annen forskning – gitt migrasjonens omfattende og vidtrekkende konsekvenser for de fleste områder i det norske – og andre – samfunn.

Begrenset budsjett

Den omfattende og ambisiøse programplanen, tematisk og strategisk, må leses i lys av at man antok at forskningsfeltet ville få tilført betydelig mer midler sammenliknet med tidligere IMER-satsinger. I den daværende forskningsmeldingen (*Vilje til forskning*, mars 2005) var migrasjon trukket fram som et viktig område i forskningen for offentlig sektor. I Forskningsrådets budsjettforslag for 2007 var migrasjon og IMER-programmet framhevet og foreslått med betydelige midler fra Forskningsfondet. Fra Regjeringens side ble fondsmidlene kanalisert til andre satsingsområder i meldingen. Dette gjorde at programmets midler ikke ble mye større enn i tidligere satsinger, noe som førte til at man etter første ordinære utlysning av forskningsmidler ikke kunne lyse ut ytterligere midler til forskningsprosjekter.

Referansegruppe

Tidlig i programperioden etablerte programstyret en referansegruppe av sentrale brukere på IMER-feltet. Gruppen besto av om lag tolv personer, fra direktoratene UDI og IMDi, flere departementer, LO og NHO, Kontaktutvalget KIM og innvandringspolitiske organisasjoner. Gruppen deltok i avslutningen av behandlingen av IMERs formidlingsplan og har også deltatt på programseminarene og har vært invitert på de konferansene som IMER-programmet har arrangert sammen med programmene Arbeidslivs- og Velferdsforskning. Referansegruppen har imidlertid vært mindre brukt enn opprinnelig tenkt, og slik sett så har denne kontakten med brukerne vært mindre enn forventet og ønskelig. Dette har bl.a. å gjøre med at programmets midler tidlig i perioden ble disponert, slik at en av gruppens tiltenkte viktige oppgaver – å bidra til å definere tema og føringer i utlysninger av forskningsmidler – ikke ble aktuelt for gruppen å arbeide med.

Hovedaktivitet: Utlysninger av midler – prosjektinnhenting

De viktigste satsinger og tiltak for å nå programmets mål er utlysninger av forskningsmidler og annen målrettet bruk av programmets midler.

Første utlysning vinter 2006: Forskningsnettverk og -samarbeid

For å få startet relevant FoU-aktivitet raskere enn vanlig ved programoppstart og få satt tildelte midler i virksomhet, lyste programmet ut midler til forskningsnettverk og -samarbeid allerede mens programplanen var under utarbeidelse. Målet var å stimulere til kompetansebygging aktivitet på tvers av institusjoner og miljøer, innen- og utenlands, eksempelvis gjennom seminarserier. Inntil 300 000 kr pr nettverk/arrangement kunne tildeles. 18 søknader ble sendt inn, hvorav åtte ble innvilget, til en samlet kostnad av 2 mill kr.

Andre utlysning: Hovedutlysning av forskningsmidler

Umiddelbart etter at programplanen ble godkjent medio mars 2006, lyste man ut midler til nye forskningsprosjekter, på en tematisk bred basis. Det kom inn 39 søknader til fristen i juni, og disse ble behandlet av programstyret medio oktober, etter forutgående faglig vurdering av eksterne fagekspertter. Åtte forskerprosjekter ble tildelt midler, til en kostnad av totalt vel 38 mill. kr. Disse dekket en bred vifte av temaer, politisk deltakelse, ungdom, individuelle og kollektive rettigheter knyttet til kjønn og religion, arbeidsmigrasjon og arbeidsmarked, innvandreres overføringer av penger til hjemlandet (remittances), o.a. Flere av prosjektene la opp til et visst internasjonalt samarbeid og til sammen åtte dr.gradsstipendiater ble helt eller delvis finansiert gjennom denne

utlysningen. Som nevnt ble dette programmets eneste utlysning av midler til ordinære forskningsprosjekter.

Tredje utlysning: Midler til rekruttering innenfor rettsvitenskap

Både myndigheter og andre hadde i lengre tid pekt på behovet for økt rettsvitenskapelig forskning på IMER-feltet, og dette var også påpekt i programplanen. Sensommeren 2007 lyste man derfor ut midler til et doktorgradsstipend innenfor jus/rettsvitenskap, samt tilleggsmidler for miljøbygging på vertsinstitusjonen. Kun to søknader kom inn, og en av dem ble altså innvilget. Grunnet sen oppstart blir doktorgradsstipendiaten først ferdig i 2012.

Fjerde utlysning: Midler til nye forskernettverk

Høsten 2007 tok programmet også i mot nye søknader om midler (maks kr 300 000 pr søknad) til nye forskernettverk, seminarserier og andre samarbeidsopplegg. Alle seks søknader ble tildelt midler, om enn noe beskåret. I denne runden var internasjonalt samarbeid særlig framtrødende i prosjektene.

4 mill. kr til Arbeidslivsforskningsprogrammet

Ut fra arbeidslivets særlige posisjon som integreringsarena, jf. temaets sentrale plass i programplanen, bevilget programstyret i 2006 og 2007 til sammen fire mill. kr til en samfinansiering av nye forskningsprosjekter innenfor Arbeidslivsforskningsprogrammet.

Alt i alt har programmet i perioden gjennom utlysninger bevilget midler til 14 forskernettverk og samarbeidstiltak, fire enkeltstående arrangementer og ni forskningsprosjekter. I tillegg har programstyret støttet enkelte andre tiltak utenom utlysningene, som kommenteres nedenfor.

Formidling og dialog

Sentralt i programmets formidlingsarbeid var *Plan for formidling og publisering*, som programstyret utarbeidet allerede våren 2006. Referansegruppen deltok i sluttbehandlingen av planen. Som navnet tilsier omtaler planen også behovet for og virkemidler og tiltak for økt vitenskapelig publisering. Programmets tiltak og midler sees videre på som en buffer mellom kravene til nettopp vitenskapelig publisering og behovet for økt synlighet i offentligheten, jf. ønsket og målet om at forskningen i større grad skal bli brukt i politikk, forvaltning og organisasjonsliv og oppfattes som relevant av dem den angår.

Programmet har ikke lyst ut egne midler til støtte for prosjektenes publiserings- eller formidlingstiltak – og har heller ikke mottatt søknader om dette. Mange prosjekter hadde allerede i sine søknader utstrakte planer for formidling og publisering – og har da også rapportert om dette, jf. rubrikken Nøkkeltall, aktiviteter nedenfor.

Kunnskapsoversikter/Temanotater

Et konkret tiltak for bl.a. å øke forskningens anvendelighet og for å gi en basis for videre forskning, var å få utarbeidet kortere kunnskapsoversikter og temanotater på ulike felt, skrevet av forskere på de aktuelle områdene. Fra ulike hold har behovet for slike syntetiseringer vært påpekt. Det tok tid å få satt disse i produksjon, men i tidsrommet fra sent i 2008 til sent i 2010 har det kommet ut seks slike notater, på områder som programstyret har ønsket å få kartlagt og beskrevet. Notatene gis ut av programmet, men står for forfatterens regning. De har ISBN-nr. og ble trykket i et begrenset opplag, men kan fås som nedlastbare filer via programmets hjemmesider og Forskningsrådets publikasjonsdatabase. I tillegg bør heftet *Prosjektoversikt* fra 2010 nevnes, et slag IMER i kortform med populærvitenskapelige artikler fra alle forskningsprosjektene, oversikt over alle andre tildelinger, samt annen informasjon om programmet.

Hjemmesider på internett

Fra første stund hadde programmet egne hjemmesider på internett. Her finnes alle sentrale programdokumenter, årsrapporter, kontaktliste, lenker til relevante institusjoner hjemme og ute, prosjektoversikt med kort omtale av hvert enkelt prosjekt, og ikke minst de seks temanotatene og nyheter om programmet og prosjektene – herunder også om IMER-relevante prosjekter i andre av Forskningsrådets programmer. Nyhetsarkivet teller vel 100 oppføringer. Det er ikke gjort målinger av treff eller bruk av sidene.

Avtale om nyhetsproduksjon

IMER-programmet inngikk vinteren 2007 en avtale med KILDEN, dokumentasjonssenter for kvinne- og kjønnsforskning (og en randsoneinstitusjon under Forskningsrådet) om produksjon av nyheter om og fra IMER-forskningen. Siden høsten 2007 har KILDEN laget om lag 25 nyhetsartikler som er publisert på programmets sider, hvorav noen også er publisert på forskning.no og i andre media. I tillegg har firmaet Nyhetstjenester siden våren 2009 skrevet snaut 15 nyhetssaker om IMER-prosjekter og om IMER-relevant forskning innenfor Velferds- og Arbeidslivsforskningsprogrammene, samt det nye VAM-programmet.

Konferanser og seminarer

Bortsett fra IMERs avslutningskonferanse høsten 2010, har ikke programmet i egen regi arrangert åpne konferanser, men har valgt å gjøre dette i samarbeid med andre, først og fremst andre forskningsprogrammer:

- 2006: Brukerkurs, særlig for forskningsbrukere i direktoratene – i samarbeid med Arbeidslivs- og Velferdsforskning
- 2006: Åpen konferanse *Arbeid, integrering og velferd*; i samarbeid med Arbeidslivs- og Velferdsforskning, med formidling fra pågående prosjekter. Om lag 200 deltakere.
- 2007: Åpen konferanse *Hvorfor jobbe?*; i samarbeid med Arbeidslivs- og Velferdsforskning, med formidling fra pågående prosjekter. Vel 150 deltakere
- 2007: Konferansen *Diskriminerings mange former: Forskning – politikk – praksis*; i samarbeid med Likestillings- og diskrimineringsombudet, KILDEN og Program for kjønnsforskning. Formidling fra pågående prosjekter, debatt og diskusjon. Vel 150 deltakere.
- 2008: Seminar i samarbeid med Kontaktutvalget (KIM), om forskning på innvandrere og minoriteter og brukermedvirkning og -deltakelse i dette. Innlegg bl.a. fra både styreleder og programkoordinator, samt styremedlem Rita Kumar – sistnevnte i kraft av å være leder av KIM.
- 2008: Dr.gradskurs – om formidling o.a.; i samarbeid med Arbeidsliv og Velferdsforskning. Mange av IMERs stipendiater deltok her.
- Programmets avslutningskonferanse ble holdt i september 2010, på Felix i Oslo. Konferansen var tredelt, med først et hovedforedrag av Ulf Hedetoft fra København om dansk migrasjons- og integreringspolitikk i et nordisk perspektiv, kommentert av ny leder av KIM Anita Rathore og statsviteren Ottar Hellevik. Deretter ble IMER-prosjektene presentert i parallelle sesjoner, før siste del var viet framtiden – med korte glimt fra nye VAM-prosjekter på migrasjonsområdet. Vel 100 deltakere, deriblant mange fra brukerhold.

Fire seminarer/konferanser i ekstern regi har også vært støttet. Innenfor de enkelte forsknings- og nettverksprosjektene har det vært arrangert både åpne og mer begrensede konferanser og seminarer. Flere av nettverksprosjektene har nettopp hatt møteplass som hovedformål.

Programseminarer

Programmet har invitert styret, referansegruppen og tilknyttede forskere – om lag 50 personer – til programseminarer på Voksenåsen i Oslo ved to anledninger, i 2007 og 2008. I det første seminaret var to utenlandske gjester hovedinnledere, Jan Rath fra Amsterdam om *The*

Transformation of Ethnic Neighbourhoods into Places of Leisure and Consumption, mens Shaheen Sardar-Ali fra Warwick snakket om *Islamic and international, law, gender, human rights*. Hovedvekten ellers var prosjektpresentasjoner.

Som del av siste det andre programseminaret vinteren 2008 inngikk et miniseminar om innvandring og velferdsstat, med utvidet deltakelse fra AID. Kanadieren Keith Banting var hovedinnleder, og han ble kommentert av norske forskere og brukere. Tema ellers var forskningsetikk og informantrelasjoner.

Internasjonalisering

Økt internasjonalisering – internasjonalt forskningssamarbeid og en generell internasjonalisering av forskningsagendaen – kan øke forskningens kvalitet og relevans. Programstyret utarbeidet derfor tidlig høst 2008 en egen *internasjonaliseringsplan*, som utdypet programplanen og programmets oppgaver og virkemidler i så måte, hvor særlig gjesteforsker- og utenlandsstipend for IMER-forskere var de viktigste. Programmet hadde ikke egne utlysninger innenfor denne planen, men har gitt enkelte prosjekter utenlandsstipend o.a. på bakgrunn av enkle søknader.

Flere av nettverkene hadde internasjonalisering som en viktig dimensjon, og også enkelte av forskningsprosjektene, har hatt et utstrakt internasjonalt samarbeid, eksempelvis nettverkene til Carling, Fürst, Aasland og Djuve, og prosjektene til Dølvik og Andersson. Programmet har også støttet den 14. Nordiske migrasjonforskningskonferansen og opprettelsen av et nordisk IMER-forbund – det senere NordicIMER – og en større konferanse i regi av det europeiske Center of Excellence RECOWE. Mange IMER-forskere har deltatt på de årlige store Metropolis-konferansene (internasjonalt nettverk for samarbeid mellom forskning, politikkutvikling og NGOer), og her har IMERs programstyremedlem Garbi Schmidt og Yngve Lithman ved UiB hatt styreverv. IMER har delvis finansiert Lithmans arbeid i Metropolis gjennom et nettverksprosjekt for internasjonalisering av IMER-forskningen og -miljøet i Bergen.

Sentral programinformasjon har vært å finne i engelsk versjon på hjemmesidene.

Strategisk arbeid

Det klart viktigste arbeidet av strategisk art har klart vært programstyrets innspill og uttalelser til Forskningsrådet i forbindelse med samordning av forskningen på velferds-, arbeidslivs- og IMER-feltet og den senere sammenslåing av de tre programmene til det nye VAM i 2009/10. Styreleder har i tillegg vært engasjert ut over dette, og koordinator har siden 2009 arbeidet mye i VAMs programadministrasjon, knyttet til selve etableringen og ikke minst programplanarbeidet, samt senere søknadsbehandling o.a. Deler av IMER-styrets innspill i VAM-prosessen vil bli berørt nedenfor, da mange av synspunktene vil være gjeldende for migrasjons- og integreringsforskningen framover. Beslektet med dette har vært utstrakt samarbeid med Arbeidslivsforsknings- og Velferdsprogrammet, gjennom bl.a. felles brukerkurs og konferanser og ikke minst IMERs finansiering av IMER-relevante prosjekter i Arbeidslivsforsknings portefølje.

Ved jevne mellomrom har administrasjonen kartlagt Forskningsrådets innsats på migrasjons- og integreringsområdet, og siste gang var i 2007. Kartleggingen viser at IMER-programmet sto for ca.. 20 % av innsatsen på 46 mill. kr det året. Man finner at problematikk knyttet til innvandring, integrering, eksil, transnasjonale og etniske relasjoner er i fokus på ulike måter i en rekke programmer og aktiviteter, selv om disse temaene i en del sammenhenger mer er en «bifigur» og ikke utgangspunktet for analysene.

Nøkkeltall, aktiviteter

Antall prosjekter (kontraktsfestede, egne bevilgninger)

40 prosjekter totalt, derav 2 personlige doktorgrads- og 1 postdoktorstipend, 13 FoU-prosjekter og 23 prosjekter til forskersamarbeid og -nettverk, arrangementsstøtte og formidling. (8 av de 40 ble arvet fra satsingen 2002 – 2004, se kommentar nedenfor.)

Bevilgning til prosjekter

Vel 50 mill. kr, derav ca. 46 mill. kr til forskningsprosjekter og 4 mill. kr til nettverks- og samarbeidsprosjekter. (Til formidling, konferanser, seminar, møteplasser og informasjon er det brukt snaut 1,9 mill. kr. Noe av dette er brukt til eksterne parter, det meste i programregi.)

Antall doktorgradsstipendiater

Totalt 9, herav 6 kvinner og 3 menn. (1 mannlig stipendiat overtatt fra satsingen 2002 – 2004)

Antall postdoktorstipendiater

Totalt 1, herav 1 kvinne (overtatt fra satsingen 2002 – 2004)

Antall deltakende institusjoner

Totalt 23.

Kommentar

Fra en mindre IMER-satsing i perioden 2002 – 2004 overtok IMER-programmet oppfølgingen 8 prosjekter (1 personlig dr.gradsstipend, 1 personlig postdoktorstipend, 1 nettverksprosjekt, 1 formidlingsprosjekt og 4 forskerprosjekter). Disse ble først avsluttet i innværende programperiode og er inkludert i denne rapporten, selv om hovedvekten legges på prosjekter og aktiviteter som programstyret 2005 – 2010 har hatt hovedansvaret for.

Administrasjon

Administrative kostnader

Programstyrets drift: Kr 673 000

Programadministrasjon Forskningsrådet: Kr 663 000

Seminarer og konferanser i hovedsakelig egen regi: Kr 876 000

Publisering og informasjon i hovedsakelig egen: Kr 976 000

Kommentar

Rene administrative kostnader er lave; vel 1,3 mill. av 54 mill. kr. Kostnader til seminarer og publisering/informasjon i programmets regi er del av programmets ordinære virke, men er likevel nevnt her. I programstyrets drift inngår også utgifter til fagekspertter i forbindelse med søknadsbehandling.

Programadministrasjonen har hatt sete i Forskningsrådet og seniorrådgiver Tor Lunde Larsen har vært programkoordinator. Seniorrådgiver Kari Agnete Fantoft Strand har vært programmets konsulent. Begge to er del av administrasjonen i VAM-programmet.

Resultater

Høydepunkter og funn

Her følger funn i to av de ni forskningsprosjektene. Resultater og funn kan ellers leses i heftet Prosjektoversikt, hvor forskningsprosjektene er beskrevet over to sider hver, med vekt på resultater og funn. Se www.forskningsradet.no/imer for nedlasting og mer informasjon.

Prosjektet «Fra formelle til reelle rettigheter – minoritetskvinneres diskrimineringsvern» på Juridisk fakultet ved Universitetet i Oslo har bl.a. studert hvordan kvinner med innvandrerbakgrunn får informasjon om rettigheter, forholdet mellom ulike rettspraksiser mht. familiejus og om forskjellsbehandling mellom ulike grupper er nødvendig for å oppnå reell likestilling. Undersøkelsene i prosjektet viser at realisering av universelle rettigheter, som retten til likestilling og ikke-diskriminering, krever kontekstualisering og individualisering. Å ta hensyn til sosiale og kulturelle forskjeller vil ofte være nødvendig for å oppnå reell likestilling i en situasjon hvor kvinner og barn ikke utgjør en homogen gruppe. Uniforme og standardiserte gruppetiltak er ikke alltid nok til å realisere universelle rettigheter. Standardiserte tilretteleggingstiltak for innvandrerkvinner virker ofte ikke etter sin hensikt fordi de overser individuelle erfaringer og behov. Et kontekstualisert diskrimineringsvern – hvor sosial og kulturell ulikhet tas hensyn til i den grad dette fremmer reell likestilling for individet – er vesensforskjellig fra en multikulturalistisk modell hvor det stilles krav om rettslig anerkjennelse av ulike innvandrergruppers medbrakte normer og institusjoner, i form av parallelle rettssystemer.

Prosjektet «Pengeoverføringer fra innvandrere i Norge» (Remittances-prosjektet) ved PRIO har vakt stor interesse, både i media og i forvaltningen. Dette er et følsomt tema for mange innvandrergrupper, og Norge har hatt en svært restriktiv lovere regulering av pengeoverføring, noe som har gjort at f.eks. somaliere ikke har hatt mulighet til å sende penger til slektninger på lovlig vis – men har måttet benytte andre og ulovlige metoder for dette, som for mange anses fopr å være en plikt overfor familie som er tilbake i opprinnelseslandet. Hvor mye man sender «hjem» og til hvem, har mye å gjøre med ens egne grunner for å migrere, og ikke minst ens egen situasjon i innvandringslandet. Prosjektet har lagt vekt på å bidra til positive endringer for innvandrere i Norge som ønsker å sende penger til sine slektninger, og har konkret bidratt til endringer i regelverk o.a. Arbeid i en tidlig fase av prosjektet har gitt resultater på flere områder. Den offisielle forbrukertjenesten Finansportalen.no er i ferd med å utvikle et prisbarometer for pengeoverføringer etter samme modell som blant annet finnes for boliglån og andre banktjenester. Finansdepartementet arbeider med å gjennomføre EUs direktiv om betalingstjenester i norsk lov, som vil gjøre det enklere å etablere nye overføringstjenester fra Norge. I begge tilfeller har PRIOs dokumentasjon av markedet for overføringstjenester for innvandrere i Norge vært et viktig grunnlagsmateriale. *Hawala*-systemet er nå regulert og tillatt i Norge.

Resultatindikatorer

Avlagte doktorgrader

3, herav 1 kvinne (av de 3 er 1 mann fra satsingen 2002 – 2004) (I 2012 leverer 6)

Ferdigstilte postdocs

1 kvinne (fra satsingen 2002 – 2004)

Vitenskapelig publisering (i parentes er pluss på resultater fra de 8 arvede prosjektene fra satsingen 2002-2004)

Vitenskapelige artikler i periodika: 51 (83)

Vitenskapelige artikler i antologier o.l.: 117 (145)

Bøker/monografier: 6

Annen publisering

Populærvitenskapelige publikasjoner 17 (26)

Formidling

Formidlingstiltak for relevante målgrupper: 84 (104)

Andre rapporter, foredrag, allmennrettede formidlingstiltak, oppslag i massemedia o.l.: 144 (170)

Kommentar

De 6 dr.gradsstipendiatene som ikke er ferdige, rapporterer å levere avhandling i 2012.

Rapporteringskategoriene for publisering og formidling er endret i perioden, noe som kan ha ført til mangelfull og/eller feil rapportering fra prosjektene. I nederste kategori er brorparten oppslag og reportasjer i massemedia.

På bakgrunn av framdriftsrapporter o.a. ventes flere vitenskapelige utgivelser i 2012.

Samlet vurdering

Måloppnåelse og framdrift

Når det gjelder generell framdrift, så har mange prosjekter blitt strukket ut i tid, og flere er pr oktober 2011 fremdeles i virksomhet. Dette gjelder særlig prosjekter med dr.gradsstipendiater, hvor stipendiatenes delprosjekter er strukket til dels langt ut grunnet permisjoner i forbindelse med fødsler. Dette er nokså vanlig i alle programmer. Prosjektene startet også nokså sent i programperioden (sent i 2006), grunnet i at programmet reelt først startet senhøsten 2005. Når først programstyret ble etablert, kom arbeidet med programplan og utlysninger av midler raskt i gang, sammen med utarbeidelse av formidlings- og internasjonaliseringsplan, konferanser o.a., og det er lite programstyret kunne ha gjort for å endre/forbedre framdriften.

Programplanen angir *seks tematiske områder*, jf. s 4 ovenfor:

1. Utlendings- og innvandrerrrett
2. Diskriminering
3. Arbeidslivsintegrering
4. Økonomiske aspekter
5. Sosial kapital, integrering, segregering og marginalisering
6. Trans- og internasjonale dimensjoner

Etter beskrivelsen av de seks temaområdene trekker programplanen fram visse *gjennomgående perspektiv* på forskningen, som bl.a. kjønnsdimensjon, faglig-metodisk mangfold, komparasjon og åpenhet for innvandrerbefolkningens mangfold. I kap. 3 omtales bl.a. internasjonalisering, syntetisering og formidling o.a. som viktige for programmet, jf. målet om at forskningen skulle være tverrfaglig og komparativ, internasjonalt orientert og oppfattes som relevant og nyttig for beslutningsfattere, andre brukere og dem forskningen angår. I tillegg skisserer programplanen i kap. 6 et sett *suksesskriterier og resultatindikatorer* for programmets virke som sådan.

Til sammen gir dette et meget omfattende sett kriterier for måloppnåelse. Nedenfor undersøkes i første rekke hvorvidt de tematiske områdene er dekket av prosjektporteføljen, deretter «scoren»

mht. de gjennomgående forskningsperspektivene, formidling og publisering og til slutt hvordan programmet har endt ut når det gjelder suksesskriterier og indikatorer.²

Temaer og perspektiv

Temaene

Et viktig skille mellom IMER-prosjektene og mange prosjekter i andre programmer som beskjeftiger seg med innvandrere og -grupper, integrering o.l., er at IMER-prosjektene i all hovedsak har nettopp innvandringen, de etniske relasjonene, diasporaen, migrasjonen, integreringen, transnasjonale bånd mellom Norge, opprinnelsesland og tredjeland, innvandrere som sådan o.l. i fokus for undersøkelsen og analysen. Dette er ikke tilleggskategorier av noe slag, innvandrere som enda en svak gruppe på arbeids- og boligmarkedet eksempelvis, for det er den internasjonale migrasjonens konsekvenser for det norske samfunnet (og andre samfunn), jf. programplanen, som er utgangspunktet for problemstillingene og som er satt under lupen.

1. Utlendings- og innvanderrett, rettsvitenskap

Dette er godt dekket gjennom Hellums prosjekt «Fra formelle til reelle rettigheter: «Minoritetskvinnens diskrimineringsvern...» på UiO og Aalls rekrutteringsprosjekt ved UiB, «Protection of Civilians within Refugee Camp Environments...» om forholdet mellom soldater og sivile og sistnevntes sikkerhet i flyktningeleirer. Særlig Hellums prosjekt har også vært aktiv i forhold til brukere og har pløyd opp ny mark mht. forholdet mellom islamsk rett og norsk på familieområdet, bl.a. To stipendiater innenfor jus er finansiert i disse prosjektene, noe som bidrar godt til en lenge ønsket rekruttering på IMER-feltet innenfor rettsvitenskap.

2. Diskriminering

Hellums prosjekt nevnt ovenfor tar også opp dette temaet, fra et likestillingsperspektiv. Det samme gjør Skjeies prosjekt på UiO, «Gender equality, cultural diversity, religious pluralism...», som har undersøkt hvordan likestillingspolitikk integrerer kulturelt og religiøst mangfold på områdene diskriminering og antivold. Rogstads kunnskapsoversikt *Rasisme og diskriminering* er selvsagt også sentral på dette temaområdet, og det samme var samarbeidskonferansen «Diskrimineringens mange former». Diskriminering er også en underliggende tematikk i Anderssons prosjekt om politisk mobilisering blant unge med innvandrerbakgrunn – «Transnasjonale nettverk, nasjonale demokratier. Politisk mobilisering og engasjement blant unge med innvandrerbakgrunn». UiB er vert for prosjektet, med forskere fra UiB, ISF, UiO og NOVA.

3. Arbeidslivsintegrering

Det viktigste tiltaket på dette temaet har vært samarbeidet med Arbeidslivsforskningsprogrammet, hvor IMER skjøt inn 4 mill. kr for å bidra til å finansiere prosjekter med klar IMER-relevans innenfor Arbeidslivsforskning. Mange – over ti - av Arbeidslivs prosjekter har hatt stor IMER-relevans. Tiltaket var også et ledd i å stimulere migrasjons- og integreringsrelatert forskning i andre programmer og å samordne Forskningsrådsfinansiert forskning med store tematiske grenseflater. Djuves nettverksprosjekt, «Nordisk nettverk om forskning knyttet til arbeidsmarkedsintegrering av flyktninger og innvandrere» (Fafo) bidro også til temaområdet. I tillegg berører Røeds prosjekt på ISF «Bidrar arbeidsinnvandring til å smøre hjulene i regionale arbeidsmarkeder» og Dølviks Fafo-prosjekt om arbeidsinnvandring fra Øst- og Sentral-Europa, «Emerging patterns of East – West migration in Europe: New patterns of mobility...», dette temaet. Samarbeidskonferansene «Arbeidsliv, velferd og IMER» og «Hvorfor jobbe?» har også vært viktige for dette temaområdet, som slik er til dels meget godt dekket i porteføljen.

---

² Gjennomgangen av måloppnåelse undersøker hvordan de 32 bevilgningene – prosjektene – fra IMER-programmet 2005 – 2010 bidrar til dette, ikke de 8 «arvede» prosjektene. Se vedlegg «Prosjektoversikt IMER 2005 – 2010», heftet *Prosjektoversikt* og hjemmesidene www.forskningsradet.no/imer for mer informasjon.

4. Økonomiske aspekter

Dette er på en måte et mer diffust temaområde. Mange prosjekter berører dette, om ikke de nødvendigvis har dette som sine primærfokus. Røeds seminar «The economic impacts of immigration in receiving countries» utmerker seg imidlertid, det samme gjør også Røeds forskningsprosjekt om regionale arbeidsmarkeder og Djuves nettverksprosjekt – begge nevnt under forrige punkt. Også Dølviks prosjekt om arbeidsmigrasjon nevnt over og Carlings prosjekt på PRIO om pengeoverføringer til opprinnelsesland, «Remittances from immigrants in Norway», berører de økonomiske aspektene, likeså enkelte elementer i de prosjektene som IMER-programmet har bidratt til innenfor arbeidslivsforskning. Miniseminaret om velferdsstat og innvandring på IMERs programseminar i 2008 bidro også til å belyse dette temaet.

5. Sosial kapital, integrering, segregering og marginalisering

Temaområdet er meget godt dekket i prosjektporteføljen. Mange – kanskje de fleste – prosjekter behandler dette. Det er særlig Lauglos kunnskapsoversikt *Ungdom med innvandrerbakgrunn, utdanning, og sosial kapital*, Bjørklunds prosjekt på UiO om «Politikken som arena for integrasjon: Politisk deltagelse og representasjon av innvandrere i Norge» og Lauglos «Educational pathways of minority youth: Intersections of gender, class and ethnicity» på (NOVA) som tydeligst tar opp dette temaområdet, i tillegg til Anderssons prosjekt om ungdom og politisk mobilisering og Rogstads notat om diskriminering, jf. tema nr. 2 og 3. Men også Skjeies og Hellums ovennevnte prosjekter kretser om dette, det samme gjør selvsagt Søholts to mindre prosjekter; nettverket «Etniske minoriteter, mobilitet og boforhold» og kunnskapsoversikten *Etniske minoriteter – segregert eller integrert i boligmarkedet?*. Døvings kunnskapsoversikt *Religion i det flerreligiøse Norge* bidrar også godt til kunnskap om «kulturelle og religiøse aspekter ved tilværelsen i Norge», som det heter i programplanen. Lithmans seminarrekke om «Exploring Diversity» ved UiB hører også inn her, bl.a. Også de tre nettverkene om kjønn, feminisme, likestilling og multikultur (Bergs «Om etniske minoritets- og majoritetsrelasjoner» i Bodø, Halsaa (UiO) og Teigens (ISF) to nettverk «Kjønn, feminisme og multikulturalisme» er inne på dette temaet, bl.a. mht. interseksjonalitet.

6. Trans- og internasjonale dimensjoner

Flere prosjekter sørger for at også dette temaområdet er godt dekket. Den IMER-støttede forskningen om arbeidsmigrasjon i Arbeidslivsprogrammet hører naturlig med her, det samme gjør IMERs egne prosjekter, som Dølviks (jf. over) og Aaslands nettverk «Internasjonalt forskernettverk om migrasjon til og fra EUs nye medlemsstater rundt Østersjøen». En tematikk som begynte å bli mye utforsket internasjonalt, men lite i Norge på det tidspunkt, er pengeoverføringer til opprinnelsesland, og her har IMER støttet Carlings «Remittances»-prosjekt. Anderssons prosjekt om transnasjonale nettverk og politisk mobilisering blant ungdom har transnasjonale relasjoner som et av sine hovedfokus. Nettverkene til Fürst («Child migration: Care and belonging in transnational networks» og Carling («Training for international publishing on transnationalism and international migration»)) bidrar også til å dekke dette temaområdet.

Perspektivene

Mange prosjekter har en klar og uttalt *kjønnsdimensjon*, og dette er programstyret godt fornøyd med. Skjeies og Hellums ovennevnte prosjekter er kanskje de tydeligste eksponentene for dette, sammen med de tre nettverkene til Berg, Halsaa og Teigen som er nevnt under tema 5 over. Også Lauglos «Educational pathways...» bør trekkes fram her. I litt mindre grad er kjønnsdimensjonen til stede i Aalls jus-prosjekt fra flyktningleirer, Anderssons prosjekt om politisk ungdom over landegrensene og Fürsts nettverk om barnemigrasjon.

Når det gjelder *faglig og metodisk mangfold*, er den gode dekningen på rettsvitenskap – jus – nevnt under tema 1 (Hellums, Aalls, noe Skjeie). Ellers dominerer samfunnsfagene sosiologi,

statsvitenskap og til dels sosialantropologi/geografi i prosjektporteføljen, mens det er mindre på økonomi (Røeds prosjekt og konferansestøtte), og lite innenfor pedagogikk og humaniora. Dette siste gir seg bl.a. utslag i at det ikke er historiske og dynamiske analyser i porteføljen.

Mht. metode er det kvalitative metoder som dominerer; feltarbeid, og dybdeintervjuer, samt tekst- og dokumentanalyse og rettsvitenskapelig metode. Det er få prosjekter som tar i bruk kvantitative metoder, men Røeds prosjekt skiller seg her ut med bruk av registerdata, og også Bjørklunds om politisk deltakelse er i hovedsak kvantitativt metodisk. Carlings om remittances og Dølviks om arbeidsmigrasjon bidrar også til en viss balanse. Tyngdepunktet på kvalitative metoder kan nok sees på som et uttrykk for både forskernes faglige bakgrunn og de temafelt og problemstillinger de velger å arbeide med.

Perspektivmangfoldet må sies å være godt ivaretatt, gjennom en meget bred vifte av temaer, og ikke minst at mange prosjekter ikke bare studerer innvandrerne som sådan, men relasjonene innad i (den uensartede) innvandrerbefolkningen og mellom denne og majoritetsbefolkningen og at også myndighetenes politikk og sentrale institusjoner (lovverk, politiske valg) er satt under lupen.

Oppsummering temaer og perspektiver

Gitt en begrenset prosjektportefølje må programplanens tematiske områder og gjennomgående perspektiver sies å være til dels meget godt dekket. Forsknings- og nettverksprosjektene og andre bevilgninger fordeler seg godt på de seks områdene, og mange prosjekter bidrar til dekkningen av flere temaer og perspektiver. Særlig gledelig er kanskje en uttalt kjønnsdimensjon i mange prosjekter og at man har fått til en god vekst i rettsvitenskapelig migrasjons- og integreringsforskning. Ideelt burde man ha hatt flere prosjekter på hvert område som kunne utfylle og nyansere hverandre, da det lille antallet prosjekter gjør at dekkningen er noe tynn. Slik sett så er programplanen svært ambisiøs i forhold til det som ble programmets faktiske volum.

Publisering og formidling

I oktober 2011 er det registrert til sammen snaut 170 vitenskapelige artikler, med vel 2/3 i antologier og bøker. I all hovedsak er tidsskriftartiklene å finne i tidsskrifter med referee. Tallet øker til nesten 230 tar man med de «arvede» prosjektene fra interimssatsingen 2002 – 2004 som pågikk ut over i denne programperioden. Ut fra at det er kun ni forskningsprosjekter i hovedporteføljen anses vel 160 vitenskapelige artikler å være riktig bra (snaut 10 av artiklene stammer fra nettverksprosjektene). Antall publikasjoner varierer imidlertid veldig mellom prosjektene. F.eks. Skjeies prosjekt står for en meget stor andel, særlig mht. artikler i bøker og antologier, og Lithmans prosjekt har en tilsvarende andel for de arvede fire forskningsprosjektene. I tillegg utmerker Hellums, Dølviks, Carlings og Bjørklunds prosjekter seg her, mens Anderson melder om flere artikler i prosess i tunge tidsskrifter utenlands. Det er videre kommet seks bøker/monografier, og minst en til er ventet.

Det er en glidende overgang mellom (vitenskapelig) publisering og formidling, jf. populærvitenskapelige publikasjoner og kunnskapsoversikter. Tallene i avsnittet over baserer seg på en registrering og summering av innsendte rapporter fra prosjektene, og det kan ligge feilkilder i materialet. Bl.a. skiller oppsummeringen i Forskningsrådets prosjektdatabase ikke mellom vitenskapelige artikler i tidsskrifter med og uten referee (men det skal fremdeles være *vitenskapelige* artikler). Det kan tenkes at enkelte artikler like godt kunne ha vært plassert under populærvitenskap eller «Andre rapporter, publiserte foredrag o.a.»). Som for andre programmer har man heller ikke mulighet til å hindre dobbelrapportering, i.e. at en forsker deltar i flere prosjekter og rapporter en artikkel under begge – noe som kan ha sine gode forklaringer; forskernes prosjekter glir over i hverandre. Likevel, det er etter programstyrets mening grunn til å se antall vitenskapelige publikasjoner som positivt.

Prosjektene melder om 17 populærvitenskapelige publikasjoner. For programmets del må de seks kunnskapsoversiktene/temanotatene som er utgitt i programmets regi legges til. Det er registrert 84 formidlingstiltak rettet mot målgrupper, og det må sies å være et ganske så tilfredsstillende tall, selv om det – selvsagt – er vanskelig å måle anvendelsen og nytten av dette for brukere.

Enkelte prosjekter, bl.a. Skjeies, Dølviks og Lauglos, samt Halsaaas feminisme-nettverk har vært særlig aktive her. Da kategoriene delvis har variert i det aktuelle tidsrommet, har man her valgt å slå sammen andre rapporter og publiserte foredrag med allmennrettede tiltak og oppslag i massemedia, til tallet 144. Dette sier ikke veldig mye, gitt aggregeringen, men gir likevel en pekepinn på at mange av prosjektene har både vært aktive utadrettet både faglig på seminarer og konferanser og mer allment, og at de har fanget interesse. Nettverksprosjektene står her for vel en tredel, noe som kan tyde på at møteplassene har fungert godt også i den sammenheng.

I formidlingssammenheng må de seks kunnskapsoversiktene og den prosjektoversikten som ble utgitt til avslutningskonferansen nevnes også her. Disse har bidratt godt til populærvitenskapelig formidling – og til brukere. Utstrakt formidling har også vært drevet gjennom programmets nettside gjennom prosjektomtaler og lenker til prosjektenes hjemmesider, vel 40 nyhetsartikler om og fra IMER-prosjektene, samt andre nyheter og annen informasjon fra programmet. Alle sentrale dokumenter har vært tilgjengelige her, hvorav noen er oversatt til engelsk.

Kvalitet?

Dette kan sluttrapporten vanskelig si noe om. På den annen side, er tallet 51 vitenskapelige artikler i periodika et uttrykk for en viss kvalitet på forskningen, da dette for en stor del gjelder den klassiske artikkel i et vitenskapelig tidsskrift med referee-ordning. Uten et visst nivå ville disse artiklene ikke kommet på trykk i tidsskriftene. Mange forlag har også også refereeordninger for bidrag til antologier; hvor det som nevnt er registrert 117 artikler. Mange av antologiene er på utenlandske anerkjente forlag og ellers på forlag som gir merittering. Fra programstyrets side var det et ønske om en viss egen evaluering av vitenskapelige artikler, men av kapasitetshensyn i administrasjonen har dette ikke blitt satt i gang.

Programstyret har heller ikke noen «mal» å sammenlikne tallene for artikler, bøker og tiltak mot målgruppene med – hva er et «naturlig leie» for et program med 50 mill. kr over fem år? I skrivende stund er heller ikke alle prosjekter ferdige, og flere rapporterer om artikler som er akseptert og under revidering for utgivelse i solide vitenskapelige tidsskrifter. Særlig slike kommer gjerne helt sist i eller etter at prosjektet er ferdig. Uansett har IMER-programmets forskere vært aktive på mange skrivende fronter og slik bidratt til både å vinne ny kunnskap og gjøre den kjent for fagfeller og andre, i en grad som programstyret anser for tilfredsstillende.

Oppsummering publisering og formidling

I lys av en omfattende programplan kunne man ha ønsket en bredere og kanskje også mer målrettet formidling og mer aktivitet fra programmets side, samtidig som det i mange prosjekter har vært gjort en meget solid jobb både mht. vitenskapelig publisering og formidling, allmenn og til potensielle brukere. Et større volum i prosjektporteføljen ville kunne ha gjort særlig programmets egen formidling bedre og mer målrettet, ved for eksempel å knytte flere prosjekter sammen som bedre kunne dekke viktige områder for forvaltningen, eksempelvis.

Institusjonsfordeling

Universitetet i Bergen har fått flest – 6 – av de 32 prosjektbevilgningene som dette programstyret har foretatt, mens Universitetet i Oslo og Institutt for samfunnsforskning har fått fem prosjekter hver. UiO har fått klart mest midler, med snaut 13 mill. kr, med UiB deretter på 8,3 mill. kr. ISF

hadde stort sett mindre bevilgninger (nettverk o.a.). På UiO fikk institutt for statsvitenskap to forskningsprosjekter og 8,4 mill. kr, mens IMER-senteret/-miljøet ved UiB fikk ¾ av midlene til UiB. Forskningsinstituttene NOVA, Fafo og PRIO har begge hatt to tildelinger hver, et nettverk/mindre oppdrag pluss et forskningsprosjekt, og har fått mellom vel 5 og snaut 6 mill. kr. hver i bevilgninger.

I programplanen står det at «programmet ønsker å bidra til oppbygging av bærekraftige forskningsmiljøer med høy kompetanse». I utvalget av miljøer og institusjoner var kvalitet og programrelevans avgjørende, og man la ikke opp til en spesiell vektning i fordelingene. Samtidig var de fleste søknadene – og i alle fall de som var aktuelle for bevilgning – fra kjente IMER-forskningsmiljøer som i flere år hadde vært aktive på feltet, bortsett fra Institutt for statsvitenskap på UiO, som er et nytt fagmiljø i vår sammenheng. Det er å bemerke at det tidligere sterke Trondheimsmiljøet (SINTEF, NTNU, m.fl.) nå er dårlig representert og har kun én tildeling, til et nettverk. I nord var det kun ett nettverk med base i daværende Høgskolen i Bodø som fikk midler. Det var også få søknader fra hele det nordenfjeldske, men målt ut fra dette programmets tildelinger er migrasjons- og integreringsforskning noe som kun foregår i Oslo og Bergen. IMER-Bergen har hatt en langvarig tilknytning til universitetet, men også i Oslo har nå universitetet blitt en viktig arena for IMER-relatert forskning, noe som kan ha en viktig betydning på sikt.

Suksesskriterier og resultatindikatorer

Programplanen angir ti suksesskriterier og resultatindikatorer. Nedenfor følger en vurdering av måloppnåelsen innenfor henholdsvis de faglig-kvalitative og strategiske målene.

Mål av faglig-kvalitativ art

1. Syntetisering av eksisterende forskningsbasert kunnskap om betydningen av internasjonal migrasjon og en etnisk mangfoldig befolkning for det norske samfunnet
2. Ny forskning av høy vitenskapelig kvalitet som bidrar til teoretisk og metodisk utvikling og som utnytter forbedringspotensialet ved bruk av de beste faglige tilnæringer og metoder i internasjonal forskning og samarbeid med framstående internasjonale forskere.
3. Satsing på kunnskapsoversikter og ny forskning som ser situasjonen i Norge i en internasjonal sammenheng og foretar systematiske kryssnasjonale sammenligninger
4. Økt vitenskapelig publisering, både nasjonalt og internasjonalt, men ikke minst gjennom internasjonale tidsskrifter med referee-ordning, bl.a. ved at alle prosjekter med midler fra programmet må legge fram en plan for vitenskapelig publisering

Mål nr. 1 og 3 er bl.a. dekket gjennom kunnskapsoversiktene, selv om de komparative og de faglige, teoretiske og metodiske dimensjonene i notatene ble mindre framtrepende enn opprinnelig tenkt. Notatene ble nok mer allmennformidlende. Den gode dekningen tematisk og på annen måte, jf. tematisk dekning ovenfor, viser at programmet har fått fram bred kunnskap om den mangslungne samfunnsmessige betydningen internasjonal migrasjon og en sammensatt befolkning har. Kvalitetsmålene (2 og 4) er vanskeligere å si noe om, bl.a. har man ikke noe å sammenlikne med for å kunne si noe om målet om økning. Det er uansett publisert en rekke artikler i vitenskapelige tidsskrifter, også internasjonalt, i tillegg til alle artiklene i bøker og antologier – hvorav flere på utenlandske forlag med godt renommé.

Prosjektene har jevnt over hatt planer for (internasjonal) publisering, som i varierende grad er oppfylt så langt. Slike planer er generelt uttrykk for god vilje på et tidlig stadium, men som i praksis ikke alltid er like lett å gjennomføre. Dessuten tar det vanligvis lang tid å få trykt en

artikkel i en anerkjent internasjonalt tidsskrift på grunn av ”revise & resubmit”-prosessen og kjøpe for å komme på trykk etter aksept. Flere prosjekter har hatt utstrakt internasjonalt samarbeid gjennom utenlandske forskeres deltakelse og samarbeid, og/eller ved utenlandsopphold o.a. Støtten til etableringen av nordisk IMER-nettverk har bidratt til en generell internasjonalisering – uten at heller ikke dette tiltaket med nødvendighet har sikret «...bruk av de beste faglige tilnæringer og metoder i internasjonal forskning og samarbeid med framstående internasjonale forskere». Programstyret vedtok tidlig i perioden en egen internasjonaliseringsplan. Se for øvrig avsnittet om Internasjonalisering på s. 8, under gjennomgangen av aktivitetene i programmet.

Mål av strategisk art

5. Kunnskapsoversikter og ny forskning som beslutningsfattere, innvandremiljøer og andre brukere ser som relevant, nyttig og brukbar; som gir innsikt i hvordan eksisterende politikk virker og hvordan den kan forbedres, bl.a. gjennom en løpende dialog med en referansegruppe og direkte mellom program og finansierende departementer.
6. Effektiv og målrettet formidling av forskningsbasert kunnskap til forvaltning, organisasjoner, medier og allmennheten, inkl. innvandremiljøene i Norge, ut fra en formidlingsplan for hele programmet og ved at alle prosjekter med midler fra programmet må legge fram en formidlingsplan.
7. Styrking av langsiktig forskningskompetanse på områder hvor det hittil har vært for lite forskning i Norge, eller hvor metodekompetanse og -bruk blant norske forskere har vært for smal eller ensidig (eksempelvis utlendings- og innvandrerrrett og analyse av registerbaserte databaser og forløpsdata), på grunnlag av målrettede miljøsatsinger eller forskerkurs.
8. Etablering av møteplasser for forskere på feltet og elektroniske nettverk for informasjonsutveksling og diskusjon
9. Etablering av tematiske nettverk, nasjonalt eller regionalt, og mer utstrakt samarbeid om forskning og publisering på tvers av eksisterende forskningsmiljøer.
10. En styrket samordning av IMER-relevant forskning ved at programmet vil ha en aktiv rolle som pådriver vis-à-vis andre programmer i Forskningsrådet som berører (eller kunne berøre) aspekter ved internasjonal migrasjon, innvandring og etniske relasjoner, og utnyttelse av muligheter for samfinansiering, felles konferanser og formidlingstiltak.

IMER-programmets formidlingsarbeid bidrar særlig godt på punkt 6 ovenfor, men også 5 og 8. Dette handler om de seks kunnskapsoversiktene og heftet om IMER i kortform, nyhetsproduksjon og annet på hjemmesidene, formidling gjennom mange av de eksterne nettverkene og de fire åpne konferansene, bl.a. Programstyret vedtok også tidlig en plan for formidling og publisering.

Pkt. 8 og 9, om møteplasser og nettverk, er også meget godt ivaretatt gjennom tildelingen til 14 forskernettverk. Disse har vært viktig for «småskala» IMER-forskningsrelatert virksomhet, men vel så viktig mht. møteplasser for forskere, enkelte også som møteplass mellom forskere og brukere. Mange nettverk har i tråd med prioriteringene omfattet forskere på mange institusjoner, og det har vært nettverk basert i Bodø, Trondheim, Bergen, mens det i Oslo har vært flere slike. Programmet har også bidratt til nasjonalt nettverk og elektronisk distribusjon av IMER-Nytt, gjennom støtte til norsk og nordisk IMER-nettverk.

Brukerrettet formidling (5, 6) har vært ivaretatt gjennom det allmenne formidlingsarbeidet, men forvaltningen har også vært særlig invitert til de åpne konferansene. Konferansen om innvandringsforskning for og i samarbeid med Kontaktutvalget mellom innvandrerbefolkningen

og myndighetene (KIM) kan trekkes fram. Programmets referansegruppe med 12 medlemmer fra organisasjons- og forvaltningshold har blitt brukt mindre enn ønskelig, og i programregi har det blitt for lite av dialog om forskning. Bl.a. ble det ikke flere større utlysninger som gruppen kunne innvirke på mht. profil og tema, og det ble heller ikke igangsatt et eget formidlingsprogram hvor denne gruppa ville ha vært sentral. Kontakten mellom IMER-administrasjonen og Justisdepartementets innvandringsavdeling i 2009 rundt deres FoU-strategi og annet, bør også nevnes. Dette har resultert bl.a. i styrket finansiering av VAM knyttet til forskning om innvandring spesielt, gjennom en egen utlysning av vel 20 mill. kr i 2010 til dette formålet. I tillegg har selvsagt de to programstyremedlemmene fra henholdsvis finansierende departement (KRD, senere AD og BLD) og fra KIM sikret en god dialog med disse brukerinteressene – for eksempel gjennom fellesseminaret med KIM og ADs store deltakelse på IMERs siste programseminar, i forbindelse med et innlagt miniseminar om innvandring og velferdsstat.

Om lag 4 % av midlene har gått til ulike formidlingstiltak i programmets regi, noe som kan synes lite, gitt store ambisjonene om bred formidling og dialog, særlig vis-a-vis brukere. Det er i den forbindelse verdt å notere at i tillegg kommer allmenn- og brukerrettet formidling integrert i bevilgningene til både forsknings- og nettverksprosjektene. Mange prosjekter har vært meget aktive i så måte, jf. 17 populærvitenskapelige publikasjoner, 84 formidlingstiltak for relevante målgrupper og 144 noteringer innenfor samlekategoriene rapporter, foredrag, allmennrettet formidling og oppslag i massemedia. På tross av en for liten bruk av referansegruppa, må aktivitet og resultater under kommunikasjon og formidling sies å være tilfredsstillende, selv om kontakten mot departementers fagavdelinger ut over hovedfinansørs deltakelse i programstyret og Justisdepartementet kunne ha vært bedre. Fra programmets side har det heller ikke vært initiert skreddersydde formidlingsseminarer til departementer og andre sentrale brukere, men administrasjonen har likevel et inntrykk av at brukere har vært oppmerksomme på programmet og har hatt god tilgang på informasjon.

Når det gjelder mål nr. 7 så har programmet lyktes godt i styrke rettsvitenskapelig forskning, gjennom to av ni tildelinger til forskningsprosjekter. Det man i mindre grad har fått til er utvidet bruk av registerdata og andre kvantitative metoder og styrket metodekompetanse generelt, selv om flere prosjekter har kombinert kvalitative og kvantitative metoder. Et av programseminarene var imidlertid viet informantrelasjoner, noe som er svært viktig på IMER-området. Programmet har vært medarrangør på kurs for dr.gradsstipendiater.

Mål nr. 10, styrket samordning er godt ivaretatt, gjennom samarbeidet med programmene på velferds- og arbeidslivsområdet gjennom konferanser og samfinansiering av prosjekter. Viktig i dette er også programstyrets aktive arbeid i forbindelse med sammenslåingen av IMER- og velferds- og arbeidslivsprogrammene. Kartleggingen av IMER-relevant forskning i Forskningsrådet som helhet i 2007 har også bidratt til oppmerksomhet mot IMER-perspektiver i andre programmer, selv om programstyret og administrasjonen i mindre grad har bidratt inn mot andre programmer hvor dette kunne ha vært relevant, f.eks. helseområdet. Programkoordinator har imidlertid gjennom sitt generelle virke i Forskningsrådets avdeling for Velferd og utdanning bidratt til en viss oppmerksomhet mot dette.

Oppsummering måloppnåelse

Indikatorene er ikke alle målbare, men med tanke på programmets størrelse, sier programstyret seg langt på vei seg fornøyd med måloppnåelsen totalt sett, både ut fra resultatindikatorene, dekningsgraden på de prioriterte tematiske områdene og de gjennomgående perspektivene og den oppnådde helheten.. Man hadde store og brede ambisjoner og satte seg fore å utgjøre en viktig forskjell på mange ulike områder av faglig og strategisk art, og gjennomgangen ovenfor viser de aller fleste mål og dimensjoner har vært ivaretatt, rett nok i noe ulik grad.

Utfordringer framover

Forskningen på IMER-feltet har i et par års tid vært overtatt av det nye VAM-programmet. Fra IMER-styrets side er det en utfordring for VAM og for Forskningsrådet å sikre at hovedperspektivet fra IMER-programmene, som går på hvilke konsekvenser den internasjonale migrasjonen og etnisk, kulturelt og religiøst mangfold har for det norske samfunnet blir tilstrekkelig ivaretatt og fokusert i forskningen framover – og sikret god finansiering. Med tanke på migrasjonens omfattende bidrag til samfunnsutvikling og samfunnsendring krever dette en forskningsinnsats innenfor mange ulike fag og på mange forskjellige områder: Velferdsforskning, kjønnsforskning, kulturforskning, arbeidslivsforskning, utdanningsforskning, helseforskning, sikkerhetsforskning og andre områder innenfor politikk og samfunn.

Mange av de problemstillinger og temaer som var prioritert i IMERs programplan fra 2006 er fremdeles aktuelle for framtidens migrasjons- og integreringsforskning. Det samme gjelder for mange av kommentarene og rådene som programstyret ga i forbindelse med sammenslåingen av de tre programmene Velferd, Arbeidsliv og IMER til VAM-programmet. Den seinere tids samfunnsutvikling har forsterket aktualiteten av disse, og gitt nye kunnskapsbehov. Bl.a. har de to regjeringsoppnevnte utvalgene som i 2011 leverte sine rapporter, Brochmann-utvalgets *Velferd og migrasjon – den norske modellens framtid* (NOU 2011:7) og Kalheim-utvalgets *Bedre integrering* (NOU 2011:14) pekt på viktige samfunnsutfordringer og ditto kunnskapsbehov.

Med utgangspunkt i dette, følger nedenfor korte omtaler av de viktigste områdene hvor programstyret anbefaler at migrasjons- og integreringsforskningen retter fokuset framover – og hvor innsatsen bør økes, både innenfor VAM og i andre av Forskningsrådets programmer.

Generelt

Som nevnt innledningsvis under Måloppnåelse – Temaer og perspektiv – er det avgjørende at man gir godt rom for forskning som tar utgangspunkt i og har som primært fokus migrasjonen og dens konsekvenser, innvandrernes situasjon, majoritets- og minoritetsrelasjoner, innvandrerbefolkningens sammensatthet og hvordan det norske samfunnet møter migrasjonsutfordringene og på hvilke måter samfunnet endres som følge av dette. Mye innvandringsforskning har karakter av at man ser på situasjonen på et avgrenset felt eller tar inn «innvandrere» som en tilleggsgruppe i undersøkelsene. Dette siste kan selvsagt gi avgjørende og viktig kunnskap, men er ikke nok for å møte kunnskapsutfordringene framover.

På tross av enkelte prosjekter i VAM, er det begrenset dekning av de globale og transnasjonale dimensjonene ved migrasjonen; nasjonalstaten sees ofte som ramme for det meste, og det norske samfunnet tas som en gitt størrelse som innvandrerne skal integreres inn i, kanskje uten at man i stor nok grad tar høyde for store samfunns- og kulturendringer som migrasjonen er med på å skape. Programstyret anbefaler at man i større grad får fram kunnskap om hvordan de norske samfunnsinstitusjonene håndterer disse endringene og aktivt handler eller ikke handler, eksempelvis når det gjelder diskriminering og andre spørsmål knyttet til kulturelt, religiøst og etnisk mangfold.

I tillegg til å styrke forskningen på tematiske viktige områder, er det viktig å gi gode muligheter for langsiktig forskning av høy kvalitet som kan bygge kompetanse. IMER-feltet – for fremdeles å bruke IMER som navn på det brede temaområdet – har behov for teori-, modell-, metode- og begrepsutviklende forskning. Det er videre avgjørende å vedlikeholde og styrke solide forskningsmiljøer på feltet, også for at disse skal være i stand til å produsere forskningsbasert kunnskap som mer direkte kan anvendes i politikkutforming og -utvikling.

Tematiske områder

Disse glir over i hverandre, f.eks. vil ulike studier av innvandreregrupperes sosioøkonomiske tilpasning og transnasjonale relasjoner være viktig på flere områder. Forskningen i VAM-programmet behandler på ulike måter deler av disse temaene, samtidig som disse ikke på langt nær er uttømt som viktige forskningsfelt. Felles for flere av temaene er videre at de kan og bør inngå i langt flere programmer enn bare VAM:

- Samfunnets sammenhengskraft; herunder identitet og tilhørighet og oppslutning om og legitimitet til felles normsett, deltakelse i politikk og sivilsamfunn, framvekst av parallelle samfunn
- En bredt orientert forskning om samfunnssikkerhet, som bl.a. ser på relasjoner mellom majoritet og minoritet, det offentlige debattklimaet, medieutvikling og stereotypifisering – inkludering og eksklusjon i bred forstand
- Likestilling og likeverd, sjanselikhhet og resultatlikhet, fokus på etniske relasjoner, majoritet og minoritet
- Arbeid, skole og utdanning – frafall i skole og innvandreres overrepresentasjon i tradisjonelle arbeiderklasseyrker og arbeid med lavstatus, tjenerskap, økonomisk og sosial marginalisering
- Utviklingen av by- og boområder, sammenfall mellom etnisk og sosial bosegregasjon
- Transnasjonale relasjoners innvirkning på samfunnsutviklingen, herunder årsaker til migrasjon, migrasjonsstrømmer og inn- og utvandring, velferdsytelser over landegrensene
- Innvandringsregelverk, papirløse innvandrere, asyl- og utlendingslovgivning, fremmedkontroll
- Mer humanistisk forskning på migrasjonsområdet, studier av religion, språk, kultur og dagligliv er underutnyttet i innvandringsforskningen
- En sterkere kjønnsdimensjon i forskningen

Vedlegg

Prosjektoversikt IMER 2005 – 2010

Oversikt over 40 kontraktsfestede prosjekter

- Herav 8 arvet fra satsingen 2002-2004, merket med X foran prosjektnr.
- Inkluderer samfinansieringen med Arbeidslivsprogrammet, p.nr. 181579

Flere tiltak og aktiviteter er ikke definert som eget prosjekt og er ikke med på oversikten

- Samarbeidskonferanser (4; 3 m/andre program, 1 m/KIM)
- Kunnskapsnotater m/personlige honorar (2)
- Programseminarer (2)
- Div. kurs m/Velferds- og Arbeidslivsprogrammene (2)
- Avslutningskonferansen høst 2011

Arrangement/seminar

Prosjektnr	Prosjektets tittel	Prosjektansvarlig	Prosjektleder	Bevilgning	Fra	Til
175727	Støtte til workshop Globalisation and Intercultural Linkages	Kunnskapsdepartementet, Den norske UNESCO-kommisjon	Ellen Lange	124 000	2006	2006
176268	The economic impacts of immigration in receiving countries	Institutt for samfunnsforskning	Forsker 2 Marianne Røed	157 000	2007	2008
184017	Støtte til den 14.nordiske migrasjonsforskerkonferansen	Senter for utviklingsstudier, UiB	Professor Yngve Lithman	250 000	2007	2007
187436	Network of excellence-konferanse (Recwowe)	SNF - Samfunns- og næringslivsforskning	Forskningsdir. Svern Åge Dahl	50 000	2008	2008

Formidling

Prosjektnr	Prosjektets tittel	Prosjektansvarlig	Prosjektleder	Bevilgning	Fra	Til
X 151358	Støtte til bokutgivelser: Nasjonale symboler og Tilhørighetens mange former: Unge muslimer i Norge	Imprintforlaget AS	Ellen Lange	110 000	2002	2005
184190	Rammeavtale med Kilden om formidling fra IMER	Kilden	Direktør Maria Grønroos	352 000	2007	2011
193944	Kunnskapsoversikt om rasisme og diskriminering	Institutt for samfunnsforskning	Forsker Jon Rogstad	70 000	2009	2009
200089	Kunnskapsoversikt: Ungdom med innvandrerbakgrunn, utdanning, og sosial kapital	Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd	Professor Jon Lauglo	116 000	2009	2010

201733	Kunnskapsoversikt: Etniske minoriteter segregert eller integrert i boligmarkedet?	Norsk institutt for by- og regionforskning	Forsker 2 Susanne Sørholt	165 000	2010	2010
202066	Kunnskapsoversikt Religion i det flerreligiøse Norge	Senter for studier av Holocaust og, livssynsminoriti	Seniorforsker Cora Alexa Døving	79 000	2010	2010

Nettverk

Prosjektnr	Prosjektets tittel	Prosjektansvarlig	Prosjektleder	Bevilgning	Fra	Til
X 151062	IMER-nettverk i Trondheim	SINTEF Teknologi og samfunn	Forskningsleder Berit Berg	600 000	2002	2005
176258	IMER-nettverket i Trondheim	NTNU Samfunnsforskning A/S	Forskningsleder Berit Berg	300 000	2006	2007
176264	Nordisk nettverk om forskning knyttet til arbeidsmarkedsintegrering av flyktninger og innvandrere.	Forskningsstiftelsen Fafo	Forsker Anne Britt Djuve	294 000	2006	2008
176272	Kjønn, feminisme og multikulturalisme	Senter for tverrfaglig kjønnsforskning, UiO	Professor Beatrice Halsaa	300 000	2006	2008
176281	Global Issues, Local Stories: Museums and the Displaced	Stein Rokkan senter for flerfaglige samfunnsstud., (UiB)	Professor Katherine Judith Goodnow	80 000	2007	2008
176286	'Exploring Diversity' - IMER seminarrekke 2006-2007	Det samfunnsvitenskapelige fakultet, UiB	Professor Yngve Lithman	192 000	2006	2008
176366	Internasjonalt forskernetttverk om migrasjon til og fra EUs nye medlemsstater rundt Østersjøen	Norsk institutt for by- og regionforskning	Forsker 2 Aadne Aasland	216 000	2006	2008
176453	Arbeidsseminar Etniske minoriteter, mobilitet og boforhold i et romlig perspektiv	Norsk institutt for by- og regionforskning	Forsker 2 Susanne Sørholt	285 000	2006	2007
187396	I kjønnslikestillingens navn? Om etniske minoritets- og majoritetsrelasjoner	Høgskolen i Bodø	Professor Anne-Jorunn Berg	300 000	2008	2010
187417	Training for International Publishing on Transnationalism and International Migration (TIP-TIM)	Institutt for fredsforskning	Seniorforsker Jørgen Koren Carling	299 000	2008	2010
187428	Child migration: Care and Belonging in Transnational Networks	Det samfunnsvitenskapelige fakultet, UiO	Professor Elisabeth L'orange Fürst	298 000	2008	2009
187439	Nettverket Feminisme og multikulturalisme	Institutt for samfunnsforskning	Forskningsleder Mari Teigen	300 000	2008	2010
187440	Strengthening of International Cooperation at IMER-Bergen	Uni Research AS - Global (UiB)	Professor Yngve Lithman	220 000	2008	2010
193492	Norsk og nordisk IMER-nettverk	Institutt for samfunnsforskning	Forskningsleder Hilde Lidén	300 000	2008	2011

Individuelle prosjekter (stipend)

Prosjektnr	Prosjektets tittel	Prosjektansvarlig	Prosjektleder	Bevilgning	Fra	Til
X 151024	Marginale idealer? En studie av sammenhengen mellom maskuline idealer og menns praksis blant en gruppe pakistanere i Norge (dr.grad)	Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd	Forsker Jørgen Lorentzen	1 634 000	2002	2007
X 151026	Language use in a bilingual setting: Towards a language shift? (post.doc)	Det humanistiske fakultet, UiO	Postdoktor- stipendiat Emel Türker	1 553 000	2002	2007
187421	Protection of Civilians within Refugee Camp Environments: The Lawful Separation of Armed Elements (dr.grad)	Universitetet i Bergen	Professor Jørgen Aall	2 286 000	2008	2012

Forskerprosjekter

Prosjektnr	Prosjektets tittel	Prosjektansvarlig	Prosjektleder	Bevilgning	Fra	Til
X 151065	Nettverk og tilpasning - transnasjonale familier i Norge	Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd NOVA	Professor Øivind Fuglerud	2 000 000	2002	2005
X 151069	Diversity, Togetherness and a Society in Change	Senter for utviklingsstudier, UiB	Professor Yngve Lithman	6 035 000	2002	2009
X 151081	Returmigrasjon blant innvandrere i Norge	Frischsenteret for samfunnsøkonomisk forskning	Seniorforsker Bernt Bratsberg	1 300 000	2002	2005
X 151087	Politisk deltakelse og organisering i det flerkulturelle Norge	Norsk institutt for by- og regionforskning	Forsker 2 Line Nyhagen Predelli	900 000	2002	2006
181579	Arbeid og integrering - samfinansiering IMER og arbeidslivsforskning	Divisjon for store satsinger, Norges forskningsråd		4 000 000	2006	2007
177884	Remittances from immigrants in Norway	Institutt for fredsforskning, PRIO	Seniorforsker Jørgen Koren Carling	5 523 000	2007	2011
177943	Politikken som arena for integrasjon: Politisk deltagelse og representasjon av innvandrere i Norge	Institutt for statsvitenskap, UiO	Professor Tor Bjørklund	3 400 000	2007	2010
177946	Emerging patterns of East ? West migration in Europe: New patterns of mobility in a changing political landscape	Fafo, Institutt for arbeidslivs- og velferdsforskning	Forsknings sjef Jon Erik Dølvik	5 530 000	2007	2011
178114	Educational pathways of minority youth: Intersections of gender, class and ethnicity	Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd	Professor Jon Lauglo	5 080 000	2007	2011

178171	Fra formelle til reelle rettigheter: Minoritetskvinner diskrimineringsvern i en kulturelt kompleks, sosialt ulik og transnasjonal kontekst	Det juridiske fakultet, UiO	Professor Anne Hellum	3 833 000	2007	2012
178188	Bidrar innvandring til å smøre hjulene i regionale arbeidsmarkeder?	Institutt for samfunnsforskning	Forsker 2 Marianne Røed	2 483 000	2008	2010
178192	Gender equality, cultural diversity, religious pluralism: State policies and feminist interventions	Institutt for statsvitenskap, UiO	Professor Hege Skjeie	5 047 000	2007	2011
178193	Transnasjonale nettverk, nasjonale demokratier. Politisk mobilisering og engasjement blant unge voksne med innvandrerbakgrunn	Uni Research AS - Global (UiB)	Første-amanuensis Mette Andersson	5 290 000	2007	2010

Publikasjonen kan bestilles på
www.forskningsradet.no/publikasjoner

Norges forskningsråd

Stensberggata 26
Postboks 2700 St. Hanshaugen
N0-0131 Oslo

Telefon +47 22 03 70 00
Telefaks +47 22 03 70 01
post@forskningsradet.no
www.forskningsradet.no

Utgiver:

© Norges forskningsråd
Internasjonal migrasjon og etniske
relasjoner – IMER
www.forskningsradet.no/IMER

Omslagsdesign: Design et cetera AS
Foto: Echo, Shutterstock, PhotoDisc

Oslo, januar 2012

ISBN 978-82-12-03018-3 (pdf)